

SIMULTANUL

Leningrad, 20 noiembrie 1925. Printre iubitorii de șah ai orașului domnește mare vîlvă: cum poate fi obținut un bilet de intrare în Sala Filarmonicii, unde dă un simultan campionul mondial Raul Jose Capablanca? După amiază, încă cu mult înainte de începerea partidelor, o mulțime de oameni se afla pe strada Broski, în fața Filarmonicii, cu speranța de a găsi în cele din urmă biletul mult dorit. Dar cine să renunțe la plăcerea, rară, de a-l vedea la lucru pe marele maestru cubanez?

Capablanca juca în acea perioadă la turneul internațional de la Moscova. Consimțise, contra unui onorariu, să plece cu un avion la Leningrad — într-una din zilele libere — pentru a juca împotriva a 30 de șahiști de categoria întâi de pe malurile Nevei. Într-un interviu acordat unui ziarist din Moscova, Capa își exprimase convingerea că „șahul a devenit atît de ușor de jucat încît foarte curînd cîțiva jucători vor deveni imbatabili”, subînțelegîndu-se, desigur, că printre aceștia se numără în primul rînd el. Reluase, într-o altă formă, ideea privind „moartea șahului prin remiză”, și propunea „o modificare revoluționară a jocului”, printr-o variantă nouă cu tablă avînd 100 de patrate, cu cîte zece pioni de fiecare parte și cu adăugarea unei noi figuri, care să cumuleze proprietățile turei și calului.

Cei 30 de jucători ce urmau să-l înfrunte pe marele Capa fuseseră selecționați încă de cîteva săptămîni dintre cei mai puternici șahiști ai orașului. Erau oameni de toate vîrstele și, printre ei, chiar un băiețaș de 14 ani. Cîteva sute de persoane se aflau în spatele lor, dornici să urmărească partidele — ceea ce era permis —, să comenteze și eventual să dea sfaturi simultaniștilor, ceea ce, bineînțeles, era interzis. Cei 30 studiaseră toate partidele jucate de Capablanca la ultimele

concursuri și erau pregătiți să-l înfrunte în deschiderile pe care le juca. Fiecare dintre ei visa la clipa de glorie ce ar însemna o victorie la campionul mondial.

... lată-l pe cubanez întrînd grăbit în sală, împreună cu cîțiva dintre organizatori. E întîmpinat cu aplauze și marile maestru se îndreaptă spre prima masă. Face o mutare și imediat se deplasează la masa următoare, apoi la a treia, la a patra și după ce începe cea de-a 30-a partidă se întoarce la masa întâi. Adversarul îi anunță răspunsul și marele maestru face pe loc a doua sa mutare, trecînd din nou la masa alăturată. În sală e o liniște desăvîrșită.

În prima oră s-a jucat rapid. În ora a doua ritmul s-a încetinit. La unele mese campionul lumii a început să gîndească ceva mai mult, un minut, două. În general, pozițiile partidelor îi sînt favorabile. Primii învinși îi cer autografe. Poți ghici cam cum e situația pe tablă și după cît timp rămîne marele maestru în fața adversarului său. Acolo unde stă mai mult s-a creat, probabil, o situație ceva mai complicată. De pildă în partida cu băiețașul de 14 ani. Un puști slăbuț, cu ochelari, calm, care stă concentrat deasupra pieselor. Capablanca începuse partida înaintînd cu doi pași pionul din fața damei. Mezinul a răspuns cu o mutare asemănătoare. Campionul mondial a continuat cu gambitul damei — un sacrificiu de pion pe care negrul nu l-a acceptat. Următoarele mutări au fost obișnuite, recomandate de teoria deschiderilor. Marele maestru a inițiat curînd un atac, dar băiatul s-a apărat cu mult singe rece și, după un timp, a cîștigat chiar un pion. În prima parte a simultanului, Capablanca nu era atent la fizionomia adversarilor săi. Făcea mutarea și pleca mai departe. Pe puști a început însă să-l privească ceva mai atent. La celelalte mese campionul cîștiga partidă după partidă. Cu combi-

nații spectaculoase, cu capace fine, cu replici prompte de pedepsire a unor greșeli, cu manevre poziționale pe care partenerii le înțelegeau abia atunci cînd nimic nu mai putea fi salvat.

Doar în partida cu puștiul lui Capablanca nu-i mergea jocul. Fără să fie intimidat de fama campionului, micul jucător a pornit la rîndul său la atac. Curajos, cu meticulozitate. Merele maestru s-a zbatut să iasă din încercuire dar nu a putut găsi nici un mijloc de scăpare. Spectatorilor nu le venea să creadă: oare un copil să-l învingă pe marele Capa? Nu, probabil că maestrul are în rezervă o mutare senzațională, o apărare ascunsă cu care va răsturna mersul jocului. La un moment dat, după mai multe minute de gîndire în fața puștiului, Capablanca a zîmbit, a pus mîna pe regele său și l-a așezat... în poziție culcată. Campionul mondial s-a recunoscut învins de un băiețaș de 14 ani! Au răsunit aplauze furtunoase, Capa l-a felicitat pe învingător, la fel au făcut și numeroși spectatori. Copilul nu parea însă afectat de victorie. A așezat piesele pe tablă, și-a pus în buzunar foaia pe care notase partida și a plecat acasă.

Noaptea, tîrziu, pe aeroport, înainte de a se sui în avionul ce urma să-l ducă înapoi la Moscova, Capablanca a stat de vorbă cu ziaristul șahist Iacov Rohlin. Campionul a început să vorbească despre cel lă învinsese. „A jucat o partidă bună, curată. Într-o zi băiatul va fi maestru...”

La ora aceea din noapte, băiatul nu dormea. Rejuca — pentru a cîta oară? — partida cîștigată. Pe fișa pe care notase mutările erau scrise numele jucătorilor. Cu pisele albe — Capablanca. Cu pisele negre — Mihail Botvinnik...

Previțiunea cubanezului s-a împlinit. Mai mult decît atît, elevul slăbuț, cu ochelari, a devenit, nu doar maestru ci și, pentru mulți ani, campion al lumii!

U. VĂLUREANU